

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedej in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 246.

V Ljubljani, v petek 25. oktobra 1889.

Letnik XVII.

Kaj hočejo Podražani?

Zatrobili so med svet, da bodo „pravoslavni“. Kaj je to? Zbrisati se hočejo iz katoliške, od Kristusa postavljene cerkve, in zapisati se razkolniški (grško-ruski), katero je pred tisoč leti samovlastni Focij od pravoverne odcepil, kakor je pozneje storil Luter z luteranci. Razkolnik grško-ruski se v mnogih rečeh, bistvenih in nebistvenih, loči od katolika. V zmoti je zaradi vere o sv. Duhu, o vicah, o vezljivosti sv. zakona, o čistem spočetju Device Marije kot dogmi, ter o prvaštvu sv. Petra in rimskega papeža, kateri mu ni poglavar vesoljne cerkve. V verskih rečeh pa je vse važno in bistveno, in pri teh velja resna beseda Kristusova: „Kdor ne veruje, bo pogubljen.“

Ni naš namen, tukaj dogmatsko razpravljati in ocenjevati grško-rusko veroizpovedavanje. Dokler gospoduje strast, človek ne posluša niti glasú notranje milosti, niti razlogov zdrave pameti. Zdi pa se nam potrebno, opozarjati na silne zmešnjave in nesrečne posledice, katere bo prežalostni ta korak, če ga res storé, provzročil v družinah in posameznih slučajih, in sicer po izvršitvi tega, kar o premembu vere državna postava ukazuje, kar se torej tudi po državni sili, če treba, s pomočjo orožnikov, s kaznijo in zaporom protivecev mora izvršiti.

Kar je avstrijskim državljanom pri premembu vere spolnovati, zaukazuje postava „interkonfesionalna“, proglašena 25. maja 1868. V tej postavi je določeno, kdo sme vero premeniti, kje in kako se imajo odpadenci zglasovati, katero veroizpovedovanje morajo otrokom pustiti, in kakšne pravice zgubé ali dobijo po izstopu iz katoliške cerkve.

§ 4. te postave veli, da sme vero premeniti le, kdor je štirinajsto leto starosti izpolnil; to pa naj se godi po lastnem prepričanju („nach seiner eigenen Ueberzeugung“)

in prosti volji („freier Wahl“). Postava izrečno zabranjuje vero preminjati takemu, čegar duševni stan bi dopuščal dvomiti o njega popolni prostosti ali prepričanju, ter dotičnega oblastnika strogo veže, slučajne razmere natanko preiskovati in razsoditi.

Vprašamo: Ne bo li med razburjenimi Podražani nobenega moža, nobene žene, katerim v tej silni borbi nevednost kali prepričanje, ali strahovanje hujskačev jemlje prostost? So li ondi vse deklice in dečki koj od štirinajst let starosti že tako samosvesti in novošegno osvetljeni, da iz lastnega prepričanja h krati zavržejo katoliški katekizem, kateri so doslej spoštovali, in da po lastnem nagibu popustijo cerkev, v kateri so bili krščeni, opravljali spoved, prejeli sv. obhajilo, uživali milost sv. maše, ter mnogo drugih pobožnosti z veseljem se vdeleževali? Kdo bo to verjel? *Credat Judacus Apella!*

Nadalje določuje postava v § 2., da otroci od sedmega do štirinajstega leta ne smejo vere preminjati; torej tudi odpadenim starišem ni dopuščeno, otrok v teh letih k razkolnikom vpisavati; noben župan, noben glavar, noben minister jim tega ne more dovoliti. Otroci te starosti pa večinoma hodijo v šolo, in torej šola s pričetkom verskega razkoljenja ostane še katoliška. To bo pa lepa! Stariši razkolniki, otroci katoliki! Stariši bodo občevali z grško-ruskim popom, otroci s katoliškim katehetom! Stariši bodo hodili v razkolno cerkev, otroci v katoliško, k sv. maši, k spovedi, k sv. obhajilu, k božji besedi, k molitvi in drugim cerkvenim pobožnostim! Ako kateri teh otrok zbolí, prišel ga bo katoliški duhovnik previditi; ako umrje, bo imel katoliški pogreb. Kaj o taki priliki poreče srce materino, kaj omehčeni oče, kateremu še državna postava naklada britko dolžnost, da pri pogrebu zaslužno štolnino plača duhovniku, cerkvi in cerkveniku, katere je popustil in jih zdaj sovraži?

Postava v istem § pravi, da pri otrocih, kateri še niso sedmega leta izvršili, smejo stariši vero

odločevati, oziroma premeniti. Čudna zmes bo po družinah, kjer se bodo razkolniki te pravice posluževali. Otroci do sedmega leta bodo razkolni, od sedmega do štirinajstega katoliški, starejši pa po prosti volji in prepričanju deloma naše, deloma grške vere. Zmešnjava bo še večja, ako le oče, ali pa le mati prestopi k razkolništvu; ako je mati ali oče že umrl; ako je mati nezakonska, ali v zakon kaj prej rojenih otrok prinese; ako se oče ali mati povrne v naročje katoliške cerkve.

V § 1. je zaukazano, da, ako ni pogodbe med zakonskima, otroci mešanega zakona v veroizpovedovanju sledijo starišem po istem spolu, t. j., deklice bodo vere materine, dečki pa očetove; ako jim mati odmrje, oče nima pravice, siroticam premeniti vero, kakor tudi mati osirotenim dečkom ne sme vsiljevati razkolništva, če je oče kot katolik umrl. (Glej odlok upr. sod. dné 2. aprila 1888, št. 537.) Pa kdo bi mogel vse take osodepolne slučaje, ki s premembo vere lahko nastanejo, posamezno navesti? Brezštevilni so, postava pa v § 3. trdo zavezuje stariše, oziroma váruhe, duhovne pastirje in bližnje sorodnike, naj pazno na to gledajo, da se vsa ta določila natanko spolnujejo ter v slučajih kaknega pregreška pomoč išče pri oblastvih. Vprašam le: Kakšna bo vzgoja otrok pri toliki razliki veroizpovedovanja med njimi, pri verskem razkolu starišev, ter starišev in šolskih odgojiteljev? Bo li mogoče, buditi značajnost, hraniti mir in ljubezen med udi tako razcepljene družine? Naj bi oče in mati, katerima obilo število otrok že zdaj dela preglavico v odgojevanji, iz težkega tega križa posnela težavo dolžnosti, kakoršna ju še le čaka z nameravano premembo vere!

Slednjič postava v § 5. določuje, da odpadniki zgubijo vse pravice, katere so doslej do prejšnje cerkve imeli kot njeni udje. Razkolniki bi torej po svojem izstopu iz katoliške cerkve zgubili pravico ne le do vseh dušnih dobrot cerkvenih, ampak tudi do cerkvenega in župnijskega poslopja,

LISTEK.

Pisma.

I.

Gospod vrednik! S posebno pozornostjo in spretnostjo vrejete podlistek v svojem dnevniku; le redkokedaj pridete v zadrego, da bi morali spodnje prostore svojega lista „mašiti“ s spisi, o katerih vrednik in čitatelj soglasno povprašujeta: „Kaj pa je tebe treba bilo?“ Morda tudi kedaj o mojih pismih veščaki izrekó enako sodbo, vendar ker tudi tu velja pregovor, da „razlika mika“, dovolite mi, da si i jaz osmelim pridružiti se Vam in sotrudnikom Vašim pod črto, ter Vam od časa do časa dopošljam kako pisemce.

Ko sem svojim poročilom izbiral naslove, bil sem v zadregi, za kateri bi se odločil, ker so večinoma vse bolj „milozvočno“ glaseče se naslove prilastili si že Vaši pridnejši sotrudniki. Opomnim samo na „Čmeriko“. Odločil sem se slednjič po mnogem preudarjanju, da dam svojim poročilom naslov: Pisma. Pod ta naslov zbere lahko pisalec vse, kar mu drago.

Ako bode moja beseda imela kaj veljave pri Vas, želim, da moja tedenska pisma objavljate v petkih, ako se med potjo ne izgubé na kaki pošti. Da sem si baš petek izvolil v ta namen, zato imam

posebne vzroke. Najprej nočem tekmovati z Vašimi sobotnimi listkarji, to so že Vaše „stare hiše“, takih pregnati ni posebno lahko. Poleg tega pa gledate, da v soboto objavite v listu le izredno dobre spise; to popolno odobrujem, ker ob nedeljah ljudje posebno pridno prebirajo časnike. Ako sem torej jaz zadovoljen s petkom, bodete tudi Vi blagovoljno potrpeli s slabejšim, s postnim gradivom mojim. — Sedaj upam, da sem se zavaroval na vse strani, Vam, pa tudi čitateljem nasproti, torej smem vstopiti brez daljšega uvoda kar „in medias res“.

Srečni ste Vi deželni poslanci v beli Ljubljani; ni se Vam bati, da bi Vam še v prihodnje Vaše polje razjedali črvi, kebrí in drugi „mrčesi“; vstal je med Vami mož, ki je imel toliko poguma, da je brez strahu, res viteškim načinom boj napovedal kvarljivim poljskim mrčesom; ta mož je gosp. Ivan Hribar. Celó smešno se mi je torej zdelo, da so se ljudje čudili, kako da je ta gospod vplel med svoj govor o kebríh, črvih in metuljih tudi ime slavnega Strossmayerja; naravnost povem, da taki ljudje nič ne vedó o govorniških „figurah“, s kako „elementarno“ silo da namreč v govoru delujejo „nasprotja“ na poslušalce. To vé posebno g. Hribar, ker se je v tej stroki temeljito izobraževal. Drugim zopet n šlo v glavo, kako da se uprav poslanec ljubljanskega mesta s toliko silo vzdiguje zoper kebre in metulje, ki le bolj na deželi delajo škodo; takim treba po-

misлити, da bi bil g. Hribar poslanec kmetskih občin, ko bi baš letos kvarljivi črv ne bil toliko škode napravil v ljubljanski okolici. Verjemite mi, gospod vrednik, milo se mi je storilo, ko sem bral, s kolikim ognjem je govoril g. Hribar, mestni poslanec, za kmeta, dočim so molčali poslanci kmetskih občin. Rekel sem sam pri sebi: Škoda, da ni g. Hribar kmetski poslanec, ker on bi bil kmetom-volilcem gotovo obljubil, da bo hodil v deželno zbornico s kastorecem, z jervino in visokimi čevlji, kakor je obljubil na Francoskem poslanec socialistov, da bo hodil v delavni obleki v zbornico. Mislil sem si: Ko bi bil gosp. Hribar svoj fenomenalni govor o kebríh in o Strossmayerju govoril v kmetski obleki, vtis bi bil res velikanski; staval bi, da bi g. Hribar že danes imel „zlatega kebra“ kot darilo svojih volilcev v priznanje zaslug, ki si jih je pridobil s tem, da je na boj pozval ves kvarljivi mrčes.

Prijatelj iz Ljubljane me je vprašal za svét, kje bi zavaroval svojo hišo zoper „tiskarsko črnilo“. V Ljubljani hišam ne grozita le ogenj in voda, prav posebno tudi tiskarsko črnilo. Ni še posebno dolgo, kar so lepšali s to „tinkuro“ ponočni junaki palačo škofovo in sosednje semenišče; nevarnost pa je priklopela do vrha za ljubljanske hiše, ko celó ljubljanska mestna hiša ni varna pred tem „mrčesom“; dvojezični nadpis nad mestno novo hranilnico dobil je namreč ta kras isto noč, kakor hiša, v kateri sta-

do cerkvenih in župnijskih ustanov, do cerkvenega in župnijskega posestva, premoženja in lastnin, kakoršnihkoli si bode. Vsi domišljavi ugovori proti temu bili bi brez uspeha, vse namere in napore zoper to so po določilu postave že obsojeni.

Vse to pa je le jeden del nezgod in neljubih težav, ki jih novo razkolništvo družinam nanese. Ali vrh teh jim prihajajo še druge iz razmer zakona, cerkvenih postav, grških obredov, posta in praznikov itd. Zakon med katoliki sklenjen ostane veljaven do smrti tudi v razkolništvu. Ali grško-rusko pravo dovoljuje v slučajih razveljaviti zakon, in menda je še v spominu žalostni dogodek iz nedavne preteklosti. Kaj bo storila zapuščena soproga, ako si nezvesti mož drugo izbere? Če je ostala katolikinja, jo tudi po državni postavi britke zveze reši le smrt. Če je pa razkolna in se morda nadalje omoži, pred Bogom tudi ta zakon ne velja, dokler prejšnji mož živi. Kaj bo z otroci takih nepravilnih ženitev? Kaj z nesrečnežem, ako se mu po milosti božji pozneje vest vendarle vzbudi, da skesan zopet prosi vsprejetja nazaj v naročje katoliške cerkve, katero je bil zavrgel?

Katoliška cerkev svojim udom prepoveduje zakon z razkolniki kot neveljaven. Okoličani Podražanov ostanejo pa katoliški. Si bodo li novi razkolniki res le iz domače svoje vasi izbirali soprogo? Kaj bo storiti podraškemu fantu, ako mu bolj ugaja nevesta iz sosednje vasi? Kaj dekletu, ako je tudi po najpoštenejšem potu zunaj domačije našla priliko k srečnemu zakonu? — Odreči se bo treba sreči, katera jo vabi, ali pa grško-ruski veri, katera to vez katoliku zabranjuje. Povrnitev v katoliško cerkev je pa zopet navezana na razna določila državnih in cerkvenih postav. Le v redko redkem slučaju bilo bi mogoče, da bi sv. Oče kdaj z dispenco privolil v mešani zakon, to pa le pod pogoji, kakoršne sedanje razmere v Podragi popolnoma izključujejo.

Katoliška cerkev ne dovoljuje svojim vernim, da bi razkolniškim otrokom smeli pri krstu kumovati, ali birmo zavezati, in nasprotno prepoveduje, razkolnike jemati za botre pri krstu in birmi katoliških otrok. Je pa po vseh krajih, menda tudi v Podragi, priljubljena navada, da si niso vselej le bližnji sosedje, temveč stari prijatelji in znanci tudi iz krajno-ločenih družin med seboj v botrinji. To kumovanje bode vsled razkolništva moralo nehati, raztrgala se bo vez starega prijateljstva, odtujile se bodo družine, ki so morda že par rodov v srčni ljubezni med seboj občevali, v potrebi se podpirale, ter žalost in veselje bratovsko delile.

Težav več, kakor si kdo misli, bode po razkolnih družinah v vsakdanjem življenju prizadeval tudi vpliv grško-ruskih obredov, zlasti oziroma praznikov in posta. Večinoma v vsaki družini bode začetkom še nekaj katolikov ostalo, deloma prostovoljno in iz vernega prepričanja, deloma pa po državni postavi, katera v tem varuje

otroke med sedmim in štirinajstim letom in po slučajih tudi mlajše in starejše. Zdaj si pa mislite zmešnjavo pri tem razkolu obitelji, in premerite zadrego skrbnih gospodinj!

Sveti dan, vernemu katoliku največji praznik, bodo eni iz družine radostni hiteli v cerkev, ki danes, krasno ozaljšana, veselih božičnih pesmi odmeva, oče pa in kateri sinov, ki rojstvo Jezusa trinajst dni pozneje praznujeta, bota gnoj vozila, in ker je morda ravno petek, jima bo gospodinja strogo postno po grško-ruskem običaju morala zabeliti. V sosedni hiši bode pa ravno narobe. Na praznik sv. Rešnjega Telesa bodo katoliki po zdanji navadi imeli slovesni sprevod s presv. Zakramentom. Vihrale bodo cerkvene zastave, h katerih napravi se morda odpadenci z doneski pripomogli, milo se bo čez plan razlegal glas zvonov, katere so oni ali njih očetje bili omislili. In ko se bo pri altari peval evangelij, dajal blagoslov in v zbranem koru odmevalo petje deklic in dečkov, bodo v bližini drugogverne sestre zelje sadile, bratje orali, oče drva sekal, ker nimajo danes praznika.

Nasprotno se bo godilo, kadar pridejo po grško-ruskem obredniku svečanosti, katerih katoliška cerkev nima ali pa jih je že praznovala. Nebrojni bodo takšni slučaji, nezmerne sitnosti po razkolu posameznih družin, nepopisljive zmešnjave med sorodniki in sosedmi! Trgala se bo vez med brati in sestrami, krhalo se bode spoštovanje do očeta in matere, zamrzlo bratsko občevanje sosedov med seboj in nesrečna vas se bode odtujila najbližji okolici. Kaj pa bo še-le nastalo v srcu posameznih? Jih bode res osrečeval notranji mir po tem koraku, ako ga storé? Ali si bo kdo mogel zadušiti glas vesti, ki protestuje, zadušiti si ga čes britkih skušenj in nadlog, zadušiti si ga tedaj, ko se ima odpreti hladna jama, ko na duri trka mrzla smrt in kliče: Stopi pred večnega sodnika, daj Bogu odgovor od svojega hiševanja!

V smrtni uri še nikdar noben katolik ni prevrgel svoje vere. Ko je ljuti preganjavec in nesramni grdin katoliške cerkve, Voltaire, od svoje matere bil vprašan, kaj naj bi ona storila z vero, ji je odgovoril: Ljuba mati! Le ostanite pri lepi svoji dozdani veri! Res, da je v drugih verah lažje živeti, ali v katoliški verijelo žje umreti! — In smrtna ura je Voltairju tudi razjasnila zblojeno pamet in spokorila razdivjano mu srce.

Vprašamo torej še enkrat: Kaj hočejo Podražani? Teh strašnih prežalostnih, nasledkov gotovo ne, a ogniti se jih nikakor ne morejo, ako res storé po nasvetu strahujočih hujšakačev in po nagonu razburjene zdaj strasti.

Deželni zbor kranjski.

(Peta seja dne 22. oktobra 1889.)

(Dalje.)

K točki gledé deželnega doneska za novo šolsko poslopje v Ljubljani se je oglasil poslanec gosp. Hribar:

Hribar z drugimi poslanci vred „moledoval“ pri kranjski hranilnici za 6000 gl. podpore v šolske namene, očital ji je, kakor je revežu umestno tedaj, ko prosi, da je njeno delovanje strankarsko-politično. Nemški poslanci v deželnem zboru so temu ugovarjali; jaz pa v tej stvari pritrdim g. Hribarju, zakaj on govori po izkušnji in „Experto crede Ruperto“! — Zvedel sem namreč, da tudi banka „Slavija“ z uspehom deluje v politiki, ker moralno podpira g. Hribarja, kar se je videlo posebno ob priliki zadnjih volitev. Agenti banke „Slavije“ prelevili so se kar čez noč v politične agitatorje za svojega „šefa“. Ker pa se g. Hribarja politika ravna po „Slov. Narodu“, ali kakor zlobni jeziki govoré, ker se „Narod“ ravna po g. Hribarja politiki, in ker je ta politika edino zveličalna za slovenski narod, zato sem čul, da se vsi zavedni Slovenci, v prvi vrsti seveda duhovniki, ki imajo cerkve in župnijska poslopja zavarovana pri „Slaviji“, mislijo zbrati ter korporativno prositi g. Hribarja, da naj glavno agenturo banke „Slavije“ prepusti drugim, sam pa naj se postavi na čelo radikalni politični stranki z besedo: stranki kričačev, katero seveda treba še le organizovati. In to mislijo poudarjati s toliko odločnostjo, da bodo stavili g. Hribarju alternativo: Ali naj ostane banka „Slavija“ „politična zavarovalnica“, ako ne, naj pa g. Hribar odstopi. In to svojo zahtevo podpisali bodo z zlatimi kebrji.

C. M.

Slavni zbor! Nekako tesno mi je pri srci, da se moram oglasiti k tej točki dnevnega reda k besedi. Tesno zaradi tega, ker sploh nisem pričakoval, da bode finančni odsek gledé doneska k zgradbi nove šole stavil predlog, kateri je stavil danes. Nisem tega pričakoval zato, ker so me uverjale obravnave v tej slavni zbornici l. 1884. in 1883., da bi imelo mesto vsakako pričakovati večji donesek, kot predlaga finančni odsek.

Ako vzamem poročilo v roke, nahajam najprej sklicevanje na sklep od 20. oktobra 1883. l., iti mi je tedaj v tisto dobo in razmotrivati stališče, katero je mesto ljubljansko zavzemalo nasproti deželi kranjski gledé doneska 6000 gld., o katerem govori poročilo. Dežela se je takrat pripravljala, da zida muzej Rudolfinum, in da bi dobila denar za zgradbo, je sklenila prodati licejsko poslopje, za katero se je slavni čarar pogajal. Ker je pa mesto imelo v licejskem poslopju svojo prvo deško šolo umeščeno, se predaja ni mogla izvršiti, dokler ni bilo mesto izreklo, da je pripravljeno, šolo izseliti in napraviti posebno poslopje za prvo deško ljudsko šolo. V mestnem zboru, kamor je najprej prišlo vprašanje od deželnega odbora, pod katerimi pogoji bi mesto odstopilo, se je izreklo, da mesto smatra to za služnost, katero bi odstopilo le za 12.000 gld. Prevladalo je mnenje, da stvar gledé tega, ali je služnost na tem poslopju ali ne, še ni rešena, da se pa dá zagovarjati z mestnega stališča, in vprašanje je, ali ne bi mesto na prepirnem stališču v zadnji instanci svojemu mnenju pridobilo veljave. Pogajanja so se vršila dalje in mestni zbor, uvaževaje, da sta dežela in mesto ljubljansko tesno vezani druga n drugo, izrekel se je, da je pripravljen sprejeti za to, da odstopi od svojih pravic, znesek 6000 gl. kot odškodnino. To se je naznanilo deželnemu odboru, in deželni zbor je potem potrdil, kar je mesto ljubljansko ponudilo in s tem nekako priznal, da je mesto ljubljansko imelo pravico do prostorov v licejskem poslopju. Res, da nahajamo v poročilu deželnega odbora mnenje zastopano, da se deželni odbor strogo drži tega, da nima mesto nikakoršne pravice do licejskega poslopja, ali če se je že strogo držal tega, je vendar poročevalec v prilogi 26. med drugim rekel tudi to: „Toda deželnemu odboru se zdi brez kakih razlogov stavljeno terjanje 8000 gld. ravno tako malo opravičeno, kakor terjanje 12.000 gld., marveč bi se mu bilo bati, da bi se utegnilo očitati, da kaže ponudba 6000 gld. preveliko dobrotnost do mestne občine ljubljanske; kajti glavno mesto je vrh tega oproščeno splošnje 18%, priklade za normalno-šolski zaklad ter izhaja za navadne šolske potrebščine in plače učiteljev že z 10% priklado, in dobiva ves dohodek izdatne priklade dohodkarine južne železnice, na katero se o svojem času še mislilo ni.“

Iz tega jaz sklepam, da je deželni zbor, ko je sklepal o teh 6000 gld., implicite priznaval, da ima mesto ljubljansko neko pravico do onih prostorov v licejskem poslopju in da je za to dovelj 6000 gld., da se umakne. V današnjem poročilu pa se pravi, da jih je bilo izplačanih mestu že na račun doneska k zgradbi novega šolskega poslopja, o katerem se je govorilo v seji dné 16. oktobra 1884. l. v tej visoki zbornici. Takrat se je obravnaval zakon, s katerim se je mestu ljubljanskemu odvzela posebna prejšnja pravica, da je smelo pobirati posebne doklade za pokritje šolskih potrebščin svojih in šolstev mesta, in poročevalec je bil tisti gospod, kot danes, zatrjevalo, da se bode mestu ljubljanskemu rado priskočilo v pomoč, kadar bode zidalo novo šolsko poslopje. Danes pa gospod poročevalec stoji na drugem stališču. Jaz mislim, ker je takrat visoki deželni zbor pritrdjeval molčé njegovim besedam, je s tem priznal, da dežela, ker je odvzela mestu posebno stališče, prevzame tudi dolžnost, da kadar bode treba posebno šolo zidati, pripomore z izdatnim doneskom k tej zgradbi. Gospod poročevalec se bode morda skliceval na to, da je bilo to njegovo osobno mnenje, a to bi moralo biti tudi dandanes, in zatoorej mislim, ako je bil takrat tega mnenja, da se mora dati izdatni donesek za zgradbo, moral bi tudi večji donesek predlagati nego danes. (Poslanec dr. Tavčar kliče: logično!)

V poročilo se spravlja v sklad in zvezo sklep iz seje dné 20. oktobra 1883. l. s sklepom z dné 16. oktobra 1884. l. in gospod poročevalec pravi v svojem poročilu, da se je mestu že izplačevalo vsled sklepa 20. oktobra 1883. l. 6000 gld. na račun onega doneska, o katerem se je govorilo dné 16. oktobra 1884. l. Jaz mislim, da to ne more

nuje g. kanonik Klun. Zlobni ljudje so devali v zvezo to olepšavanje hiše s predlogom g. kanonika Kluna, da se volitev g. Hribarja vsled formalnih napak izroči posebnemu odseku v pretres. To je po mojih mislih ali „nečuvena“ zlobnost ali pa „gorostasna“ nevednost ljudi, ki nimajo nobenega pojma o „idejni asocijaciji.“ —

Faktum torej je, da ljubljanskim hišam grozi nevarnost od tiskarskega črnila in zato se mi zdi potrebno, da ob enem prijatelju in tudi drugim pomorem z dobrim svetom. Mnogo imamo sicer Slovenci zavarovalnic; katera ravno zavaruje zoper tiskarsko črnilo, ne vem; menim pa po treznem premisleku, da bo v tej zadevi najbolj kazalo obrniti se do zastopnika banke „Slavije“. On je veščak v zavarovalniških zadevah, vedel bo gotovo najbolje, kje se zavaruje zoper tiskarsko črnilo, tembolj, ker „Narodna Tiskarna“ baš v hiši banke „Slavije“ hrani mnogo tega mrčesa.

Pa rad bi Vam o zavarovalnicah sploh in posebe o banki „Slaviji“ obširneje poročal. A zato hočem počakati ugodnejše prilike, ko bodo o tem predmetu spregovorili svojo besedo razni deželni zbori in tudi državni zbor; ne le deželim, tudi državi se skomine delajo po „zlatih kebrjih“, ki se stekajo v žepe za blagor domovine neumorno in ne-sebično delujočih državljanov.

Za danes omenim le par opazk. Ko je gospod

biti, ker l. 1883. se vendar še ni moglo vedeti, kaj se bode sklepalo l. 1884. in se ni moglo dovoljevati ničesar na račun onega, na kar se takrat še mislilo ni. Onih 6000 gld. dovolilo se je le za to, da je mesto odstopilo od svojih pravic služnosti na onem poslopji in da je potem mogla dežela prodati licejsko poslopje državi. To je razvidno tudi iz poročila deželnega odbora l. 1883., kjer je rečeno, da ima mesto ljubljansko svoje posebne pravice gledé šolstva, da pobira 10% priklado, s katero shaja v svojem šolstvu. Ko bi se že takrat mislilo, da se bode mestu ljubljanskemu ta pravica vzela, bi deželni odbor ne bil na to opozarjal v svojem poročilu in bi bil že takrat izrekel: mi teh 6000 gld. damo za zgradbo ljudske šole v Ljubljani, ker mislimo ono posebno pravico mestu ljubljanskemu vzeti.

Gospóda moja, stališče poročevalčevo je opravičeno v enem oziru. Mesta ljubljanskega ne moremo prištevati revnim občinam, ki imajo pravico do podpore. Ono bi moglo svojo šolo samo graditi, kajti davek, kateri mesto ljubljansko plačuje, je tako velik v primeri z davkom drugih okrajev na deželi, on znaša blizo tretjino vsega davka, ki se plačuje v deželi, da se mora reči, da mesto ne more prihajati kot prosilec za miloščino pred deželni zbor, ampak da le stopi predenj, da opozori na obljubo, storjeno dne 16. oktobra 1884. l. Že takrat sta opozarjala oba zastopnika mesta ljubljanskega, kaka krivica se bode Ljubljani delala s to postavo, katero je takrat predlagal gosp. referent. Poudarjala sta, da ne gre mesta ljubljanskega oškodovati v finančnem stanju tako, kot je postava tisto nameravala in je v resnici storila. Spominjam na to in prosim, da kažete nasproti mestu ljubljanskemu večjo dobrohotnost, kot kaže poročilo poročevalčevo.

Dejal sem, da mesto plačuje skoraj tretjino, natanko plačuje 26.73% vseh davkov v deželi. Od tega plačuje za ljudsko šolstvo, za katero je bilo proračunjenih letos 261.389 gl. 26 kr., 10%, od svojega davka t. j. 39.112 gl. 66 kr., ker predpisani davek je za Ljubljano znašal 391.126 gl. 66 kr. po izkazu v letnem poročilu, in ono donaša tudi primerni delež onih 28%, katerih je potreba, da se pokrije potrebščina za normalno-šolski zaklad. Ako se vzame od predpisanega direktnega davka v znesku 1.462.342 gold. 98 $\frac{1}{2}$ kr., je pokritih 146.234 gold. 30 kr. in ostane potem primanjkljaja 115.154 gld. 96 kr., kateri je treba pokriti iz deželnega zaklada. K tem 115.154 gl. 96 kr. donaša mesto in plačuje v resnici deželi 69.893 gl. 32 kr. vsako leto, med tem ko bi mesto samo za svoje potrebščine za plačo osebja in stvarne potrebščine shajalo z največ 30.000 gl. Po tem takem je mestu ljubljanskemu deželi na korist naložena velika davščina za ljudsko šolstvo in zato morate z mestom, ko pride k Vam, da Vas spomni obljube, katero ste storili, drugače ravnati, kot se ravna v poročilu častitega gospoda poročevalca.

Slavni zbor! Poudarjalo se je, ko se je obravnavalo o zakonu z dne 28. decembra 1884, da sta dežela in mesto tesno navezani druga na drugo. Tudi jaz to naglašam in nam vsem, ki sedimo v tej visokej zbornici, bodite zastopniki katerih koli krajev dežele, mora na tem biti, da glavno mesto dežele napreduje, s tem je zvezan tudi napredek dežele, vsakako pa je s tem zvezan napredek dotičnega naroda. Ako se ozremo k drugim narodom, vidimo, kako je s procvitom njihovega glavnega mesta zvezan napredek naroda v duševnem in materialnem oziru in zatorej mora biti skrb vsakega poslanca, da se pripomore napredku glavnega mesta. Posebno Ljubljana je vredna tega napredka, ker ni samo glavno mesto te dežele Kranjske, ona je tudi nekako duševno središče vsega slovenskega naroda, ki gleda k nam in v to zbornico, kako se deželni zbor obnaša nasproti glavnemu mestu Ljubljani. Zatorej priporočam, da bi nasproti mestu ljubljanskemu postopali drugače nego nasproti drugim občinam in bi uvaževali, koliko koristi ima od ljubljanskega šolstva vsa dežela. Skoraj $\frac{1}{3}$ in še več otrok pride v ljubljanske šole, za katere bi mesto ne bilo obvezano skrbeti, da dobé šolski pouk. Ugovarjalo se bode, puščajo pa tudi veliko denarja v Ljubljani in Ljubljana ima od njih veliko koristi. Ta trditev bi bila neopravičena, kajti večina tistih, ki pridejo v Ljubljano, da bi se šolali, smatra Ljubljano kot bogatega strijca, v katerega se

zatekajo, da se tukaj učé. Poprašujte po privatnih hišah in po zavodih, koliko je prosilcev za hrano in podporo! Ravno tisti, ki pridejo z dežele, upajo tukaj dobiti podpore za nadaljevanje svojih studij. Od teh toraj Ljubljana nima koristi, ampak skrbeti mora za-nje.

Pa mesto ljubljansko ima še druge dolžnosti, ne samo šolstvo, še druge dolžnosti trkajo na vrata mestnega zastopa in on je, dobro vedoč dolžnosti, katere je prevzel, vše začel važne reči izvajati, opozarjam na vodovod, ki bode stal 520.000 gl. in omenim, da se je začel mestni zastop resno baviti s kanalizacijo in s tem, da se ulice vredé in boljši tlak naredi, poleg tega je imel velike troške z gradjenjem nove vojašnice in je tudi že v mnogih ulicah kanalizoval.

Pomislite na vse to, preudarite vse to, da bode povzdignjenje glavnega mesta ponos vsej deželi, in potem merate priznati, da nasproti mestu ljubljanskemu ravnate nekaj preveč mačehovsko, da Ljubljano smatrate preveč za pasterko.

Da se mi ne bode očitalo, da stavim preveč zahtev do slavnega zbora, zatorej predlagam, da bi se z ozirom na faktični trošek, kateri bode mesto ljubljansko imelo z zgradbo nove šole in ki bode znašal okroglo svoto 80.000 gld., tedaj 10.000 gld. manje, kot je supponoval častiti gospod poročevalec, predlagam, da bi se mesto 4000 gl., katere predlaga gospod poročevalec, mestu ljubljanskemu dovolilo 6000 gl. za letos dovršeno zgradbo novega šolskega poslopja in bi se izplačalo iz deželnega zaklada v treh letnih obrokih po 2000 gld."

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. oktobra.

Notranje dežele.

Cesar se bo dné 29. t. m. povrnil iz Merana na Dunaj, od tod pa bo dné 5. novembra odpotoval za dlje časa v Gödöllö.

Škofovsko posvetovanje v Budimpešti se bavi razven drugih tekočih zadev tudi s kongruo. Kardinal Simor bo po končani konferenciiji šel v Alesuth, kjer bo delil v družini nadvojvode Jožefa zakrament sv. birme.

Ogerski državni zbor je predvčeraj obravnaval o postavi gledé cestnih mitnic. Pri glasovanji o točki prvi se je pokazalo, da je zbornica nesklepčna. Seja se je pretrgala na 20 minut, poslance so morali loviti, potem še-le je bil predmet sprejet. Predsednik je opominjal poslance, naj vestneje spolnujejo svoje dolžnosti. To tirjati ima dežela pravico.

Vnanje države.

Evropske države neprestano **oborožujejo**. Proračunska potrebščina Nemčije znaša 240 milijonov več, nego lansko leto, in to večinoma za vojne potrebe. Rusija namerava vsprejeti veliko državno posojilo, kajti vojno ministerstvo tirja tolik ekstraordinarij, da ga ne bo mogoče pokriti z rednimi državnimi dohodki. Francija, kakor znano, bo zahtevala od zbornice potrebni kredit, da namestu 6. kora ustanovi dva kora in spopolni železnične proge proti nemški meji. Celó Švica noče več zaostajati. Zavezni proračun za prihodnje leto izkazuje potrebščino za orožje v znesku 6 milijonov frankov, za streljivo 3 $\frac{1}{2}$ milijona, za utrube 3 milijone in za nakup vojaških konj 1.773.000 frankov. Kdo bi se tedaj čudil trditvi, da je ljubi in "dragi" evropski mir zavarovan?

Predvčeraj so se v **srbski** skupščini liberalci in radikaleci pri verifikacijski razpravi ostro napadali. Predsednik je komaj vzdrževal red. Včeraj se je vršila adresna debata. — Milan je skupščini poslal brzojaven pozdrav, v katerem pravi, da se sicer ne vmešava v politiko, vendar pa si kot Srb ne more kaj, da ne bi pri prvem sestanku skupščine na podlagi nove ustave izrazil svojih srčnih čutil.

Prince Ferdinand bo **bolgarsko** sobranje osobno otvoril in sicer dné 27. t. m. Mej drugim bo sobranje sklepalo tudi o posojilu 25 milijonov; polu-uradni listi trdijo, da je to posojilo že sklenjeno z nekim evropskim denarnim zavodom. Vendar je pa še dosti nevernih Tomažev, ki ne verujejo temu, dokler ne bo dotični denar že ležal v državni blagajnici.

Nemški prestolni govor vzbuja vsled svoje treznosti in neodločnosti skoraj povsodi neprijetne čute. Sicer govor izraža nado, da se bo ohranil mir, toda vojne tirjatve se se zopet zvišale, kar nasprotuje zaupanju v mir. Pri otvorjenju državnega zbora je bilo komaj 50 poslancev navzočih. Čutilo se je, da manjkata cesar in Bismarck. Prva seja je bila nesklepčna, kajti izmed 397 poslancev je bilo le 195 prisotnih. Zasedanje bo skoraj gotovo trajalo le do Božiča. Prihodnje leto se bodo vršile nove volitve. Pravijo, da bodo socialno-demokratski kandidati dobili najmanj eden milijon glasov.

Iz Luksemburga se javlja: Vest, da se bo **nizozemski** kralj v januariji prihodnjega leta odpovedal na korist vojvodi Adolfu Nasovskemu, je jako dvojilive verjetnosti.

Pariški dopisnik „Mosk. Vjedomosti“ je dobil od nekega angleškega parlamentarca in Gladstone-ovega prijatelja pismo, da je nemški veleposlanik v Carjigradu svetoval **Turčiji**, naj sklene z Anglijo zvezo. Pri tem jo bo Nemčija izdatno podpirala, posebno pa v tem, da se bo natančno določilo, pri katerih razmerah bi Anglija pomagala Turčiji. Toda sultan noče niti o tem, niti o pristopu k trodržavni zvezi ničesa vedeti, ker se na eni strani noče zameriti Rusiji in Franciji, na drugi strani pa je prepričan, da bo Anglija v gotovih slučajih v lastnem interesu branila Turčijo.

Izvirni dopisi.

Iz podraške sosesčine, 17. oktobra. (Konec.) Predstariši Podražanov so si izvolili sebi in svojim potomcem za varuhinjo sv. devico in mučenico Marjeto (Margarito, t. j. biser), kateri je njih lepa in prostorna domača cerkev posvečena. Svetoval bi torej svojim sosedom, o katerih ne morem še zdaj resno misliti, da bodo res prestopili v razkol — kakor govoré javno, moralo bi se to zgoditi že 27. t. m., ko bo, če res, prišel pravoslavni duhovnik prvič na razgled —, naj bi čitali življenje svoje sv. varuhinje Marjete (Glej III. del življenja svetnikov od družbe sv. Mohora izdanega l. 1871, stran 67—70)! Mar bi se ne obrnili njih pradedje v grobeh, ko bi slišali ta svojih potomcev pogubonosni preobrat?! In vendar je bilo lansko leto, četudi malo število, 26 Podražanov vpisanih v družbo sv. Mohora. Mar bi mogli oni še častiti tudi sv. Cirila in Metoda, katera sta toliko trpela za rimsko-katoliško in apostolsko vero ter za obrambo zveze slovanskih narodov z Rimom, ako bi obrnili hrbet svoji materi cerkvi? Tudi imajo žalibog sedem delalnikov. Kaj pa delajo ob nedeljah, me utegne vprašati kateri čitatelj „Slovenca“? Glave stikajo skupaj v čitalnici ali v krčmi ter modrujejo in sanjarijo mnogo o slovanski liturgiji itd., kajti njih evangelij je „Slov. Narod“ in gnus „Brus“. Pa menite, da imajo res vsi pravi pojem o razkolniški veri! Moj znanec je bil zadnjo nedeljo 13. t. m. v Podragi ter mi je pravil, da je bilo pri popoldanskim službi božji le nekaj žensk in par starčkov; prejšnjo t. j. rožnovensko nedeljo pa je bilo le kakih 25, večidel tujih ljudij pri sv. maši. Ako ne moli kristijan vsaj ob nedeljah, mora pa kaj družega opravljati (v dvojnem pomenu besede!). In to tudi res delajo, žalibog! Isti moj znanec je poslušal tam v neki krčmi dne 13. t. m. v podraški soseski ter strmél, kako so govorili nekateri možje in krčmar o Kristusu, Materi božji in drugih verskih resnicah, kakor tudi, da se je katoliška cerkev ločila od „pravoslavne“, ne ta od one. In ker jim je moj dobro podučeni znanec ugovarjal, kmalu bi jo bil skupil, zato je brž plačal mali račun ter zapustil družbo s krščanskim voščilom: Bog se usmili vaših ubogih duš!

Pa da ne bo danes moj dopis predolg, naj tistim vodjam in zapeljanim podražkim občanom povem, kar sem svoje dni sam videl in slišal pri nekem pravoslavnem duhovniku. — Bilo je to leta 18** na B., kjer je bilo takrat blizu 150 razkolnikov, ki imajo svojega duhovnika. Neki profesor, ki živi še zdaj tam v pokoji in bi ga lahko imenoval, priporoči mene — ker me je rad imel — za hišnega učitelja pri onem razkolniškem župniku po imenu V.....č. Imel je kot oženjen razkolniški župnik dva dečka in dve deklici. Eden deček je tedaj hodil v I., drugi pa v III. razred latinskih šol. S tema sem jaz — tedaj šestosolce — ponavljal ter podučeval zadevne predmete. Za plačo sem dobival obed vsak dan in nekaj novcev, katerih pa nisem v 4 mesecih podučevanja prav nič prejel — zaradi uboštva družine! Imel je namreč le 500 gld. letne plače s sedmerico družine in to še ob času draginje! Ta otac-župnik je, kakor mi je sam pravil, bil le do II. razreda gimnazije, potem je bil v pravoslavnem „bogoslavju“ v Plaških, ki je vás v bivšem ogulinskem regimentu. Kako je bil torej učen, si lahko mislite; razun srbščine s cirilico ni nobenega družega jezika umeval; njegova gospa soproga „plebanuška“ pa je umela nekaj „švabščine“ in tudi laščine; torej je bila bolj učena nego njen soprog. Neki dan me je vprašala g. „plebanuška“, — tako imenujejo Srbi popovske soproge, — kako je to, da imamo mi Latini, — kakor nas oni zovejo, — tako kratko mašo, samo do pol ure, oni pa z obredi do dve celi uri. Jaz tedaj ne vešč še pravega razloga za to, sem se šaljivo odrezal, rekoč: To ni nobeno čudo, kajti vaš

soprog gospodin župnik mašuje le ob nedeljah in praznikih, torej mora dlje časa maševati; Latinom pa ni treba tako dolgo, ker oni mašujejo vsak dan tudi v tednu. Namrdnila se mi je videvši, da se z menoj ni šaliti; ni se me več upala kaj o Latinih in njih obredih vprašati. Sicer je bila vsa družina z menoj kaj prijazna. Čudno se mi je pa zdelo, da je jedla vsa družina tudi ob petkih mesno; prašam jih, mar se oni ne postijo, kot mi Latini. Pa župnik mi reče, da radi draginje se tako ložje shaja z ono malo plačo! Meni so pa po moji zahtevi naredili vselej postne jedi ter so mi še pritrdili, naj se le držim navade Latinov in naj dohajam tudi v petkih na obed, ker mi hočejo vselej postne jedi napraviti. Vse pa, kar sem pri tej popovi obitelji videl in skusil, me ni moglo kar nič navdušiti za njih „pravoslavje“, za katero se naši sosede Podražani tako navdušujejo, marveč dozdevalo se mi je vse tako odurno in zoprno, vedoč že tedaj prave vzroke grškega razkola. Kmalu po mojem 4—5 mesečnem podučevanju je bil pop zopet v bivšo Krajino (granico) prestavljen in tako je bilo tudi konec mojih repetacij z njegovima sinovoma.

Učeni popje so pri nas v Avstriji zelo redki, ker niso obvezani izvršiti toliko šol, kolikor jih morajo naši katoliški duhovniki. Ker so navadno vsi popje poročeni, volijo si škofo iz kalugjerov (mnihov) ali pa včasih izmed popov-vdovcev („episcopos sit unius uxoris vir“, vzeto ad verbum!) Tako je bil izvoljen, kakor mi je to znano iz zanesljivega vira, bivši serajevski (razkolniški) metropolit Kosta Kosanović, kateri je bil najprej učitelj v Mostaru, — dospel je tudi le do II. gimnazijskega razreda, — potem se je bil oženil, mašnik postal in ko je postal vdovec, je bil, kakor že omenjeno, serajevski metropolit. Da bi bil s svojo duhovščino bolj naklonjen Avstriji, je dobil tudi veliki red Fran-Josipa I., ali vkljub temu je neki molil na godovni dan našega cesarja 18. avgusta 1884. ali 1885. l. tako, da je bilo bolj umeti, da moli za ruskega, ne pa za našega cesarja. Tako mi je pravila zanesljiva priča, tedaj pri njegovi molitvi navzoča. In to je bil neki pravi vzrok, da je „šel“. Na njegovem mestu je zdaj neki Nikolajevic, za katerega pa bosanski razkolniki toliko ne marajo, kakor za prejšnjega; saj tako se je izrazil pred časom srbski humoristični list „Dražkov Raboš“. Mi pa rodoljubni in za pravi časni in večni blagor slovenstva zavzeti katoliški Slovenci prosimo sv. slovanska apostelja Cirila in Metoda, da bi po srčni želji našega sv. Očeta Leona XIII. in po njuni mogočni priprošnji Vsemogočni pomagal doseči cilj, da bi bila v zapadnih in iztočnih deželah, kakor nekdanj, ena čeda in en pastir! Fiat!

Dnevne novice.

(Deželni zbor kranjski) je imel danes šesto sejo, rešil dvanajst točk dnevnega reda, potem pa na predlog poslanca Šukljeja pretrgal javno sejo ter obravnaval v tajni seji o nekem predlogu istega poslanca gledé vžitninskega davka. Tajna seja je trajala skoraj tri ure. Ob 3. uri je bila zaključena tajna seja, otvorjena javna, v kateri sta se proglasila sklepa tajne seje, ki se glasita: „Deželnemu odboru se naroča a) da se vdeleži kot ponudnik javne dražbe dne 30. okt. t. l., na kateri se bode oddajal vžitninski zakup za davčne okraje Brdo, Vrhnika, Šk. Loka, Logatec, Senožeče, Mokronog, Trebnje; b) da stopi v dogovor z vis. c. kr. finančnim ministerstvom v to svrhu, da se deželi Kranjski kar prej mogoče odda v zakup pobiranje vžitninskega davka po vsem Kranjskem izvzemši mesto ljubljansko. Prihodnja seja bode v torek dne 29. t. m.

(Gibanje v Poddragi.) Današnja „Laib. Ztg.“ piše: „Vsled utemeljenega suma protipostavne agitacije gledé verskega gibanja v Poddragi je šla tja v torek sodnijska komisija, in sicer gg.: državnega pravdnika namestnik dr. J. Kavčič in deželnega sodišča pristav iz Ljubljane, Hauffen, in sodnijski pristav vipavski, R. Bamberg, ki je preiskala hišo Ivana Božiča ter ga odpeljala v Vipavo.“

(Iz Kamnika) se nam piše: Že večkrat ste omenjali v svojem listu „sitnosti“ nekaterih prodajalcev srečk. Pomladi letošnjega leta hodilo je po tukajšnji okolici par agentov, prodajajočih razne srečke na obroke. Toda temu početju je žandarmerija storila konec, morda vsled višjega ukaza. Nekaj časa smo bili prosti nadlegovanja, toda sedaj je nastopil nov agent. Danes še zamolčim ime. Le to povem, da je on zastopnik peštanske hiše Fuchs & Comp.

ter je posebno veliko srečk „Jo-sziv“ vsilil ljudem za jako visoko ceno. Ali naj še okraj plačuje tega agenta, da iz ljudstva izvablja denar? O priliki več, ako te vrstice ne bodo pomagale.

(Pijan hlapec.) Minoli torek zvečer vračal se je iz Ljubljane domov v Radomlje pri Kamniku hlapec tamošnjega posestnika in trgovca z lesom Blaža Pavlina, po domače Vrbiča. V Domžalah čutil je hlapec obično žejo ter pustil prazen voz z vpreženima konjema pred krčmo, sam pa šel noter na požirek „ta grenkega“. Konja sta se kmalu naveličala stati, ter se podala sama na pot navadno čez prod mesto čez most. A Bistrica je bila ta večer silno narastla ter je vzela oba konja in voz. Drugi dan našli so sicer vse v nekem tolmunu, a en konj je bil mrtev, drugi pa komaj na pol živ. Bore žival je stala vso noč v mrzli vodi in sodi se, da bo vsled silnega prehlajenja poginila. Taki so mnogi naši posli!

(Vodovodna pristojbina.) Mestni magistrat ljubljanski oznanja nastopno razglasilo o vodovodni pristojbini: „Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane je v seji dne 14. oktobra t. l. soglasno sklenil, da je izposlovati deželni zakon, kateri določa: Takoj, ko se v deželnem stolnem mestu Ljubljani polože vodovodne cavi ob kakem posestvu in tedaj občina more to posestvo preskrbljevati z vodo, obvezan je lastnik tega posestva že s tem, da plačuje občini vsako leto znesek petih krajcarjev od vsakega goldinarja najemščine, ki se je priznala od tega posestva; zahtevati pa sme povračila te naklade od svojih najemnikov še le tedaj, ko vpelje vodovod v svojo hišo. — Lastnik posestva ima pobirati to najemninsko naklado ter jo odvajati občini. On je porok in plačnik zanj. — Vodo, kolikor jo je potreba za domačo porabo (za kuho, pranje in snajenje), oddajala bode občina brez posebne pristojbine; za vodo, ki se bode oddajala v druge namene, pa bode plačevati pristojbino po določenem ceniku. Za veljavnost tega cenika treba je odobrenja deželnega odbora v soglasji s c. kr. deželnim predsedstvom. — Pravica, pobirati to naklado, preneha koncem leta 1930. — Kdor misli, da se mu s tem sklepom godi krivica, mora svoje ugovore do všte tega 2. dne novembra t. l. vložiti pri mestnem magistratu.“

(Vinorejska šola) v Mariboru je lani 32 učenec štela; 23 jih je bilo slovenske, 9 drugih narodnostij. Vzlic temu razmerju je bil učni jezik nemški, sevėda, saj je deželni odbor v Gradci gospodar te šole.

(Trgatev) pri Mariboru, po slovenskih in ljutomerskih gorica h je vzlic slabemu vremenu že gotova. Razloček pri vinu je velik. Kjer niso škropili vinogradov in so imeli strupeno roso, tam je vino slabo in nima prave cene; kjer so pa škropili, je veliko zdravega grozdja ter se vino pri Ormoži in Ljutomeru prodaja štirinjak po 100 do 110 gld.

Raznoterosti.

— Dva milijona dolarjev je v mehikanski zastavnici ukradenih. Tatvino so tako pozno zapazili, da so tatovi že več, nego za eden milijon mehikanskega denarja zmenjali v Londonu in drugih večjih evropskih mestih.

— Pra-pradedinja. V Roscoffu v Franciji živi družina, v kateri se more pripetiti, da se bodo dejanski uresničile znane besede gospe Sevigneve: „Ma fille, va dire à ta fille, que la fille de sa fille pleure.“ (Moja hči, reci svoji hčeri, da se hči njene hčere joka.) Družina ima nastopne člane: Otrok: Marija Le Mat, 1 mesec; mati: Marija L'Hostin, 23 let; stara mati: Jovana Miromot, 42 let; pradedinja: Henrieta Guyader, 74 let in prapradedinja: Ehrie Tanguy 93 let.

Telegrami.

Praga, 24. oktobra. V današnji seji je dr. Grégr mladočeški adresni načrt v dve uri trajajočem govoru utemeljeval. Bil je precej zmeren, kar sicer ni njegova navada, čeravno je ostro napadal Staročehe, veleposestnike in Nemce. Koncem govora je rekel: „Postopajte z adreso, kakorkoli hočete, le eno Vas prosim (tu si je z robcem obrisal solze), da preko nje ne preidete na dnevni red.“ Burno odobravanje na mladočeških klopéh. Po predlogu dr. Riegra, ki se z obsegom adrese sicer povsem ne strinja, izroči se ista komisiji petnajstih članov, kar je mej Mladočehi zopet vzbudilo veselo odobravanje.

Monakovo, 24. oktobra. Po proračunski razpravi v finančnem odseku je naznanil ministerski predsednik, da je bolezen kralja Otona še vedno nepremeljivo obupna. Kralj je suh in bled, vendar pa tega vsled bolezni ne čuti.

Umrli so:

23. oktobra. Boštjan Berger, prisiljenec, 42 let, Poljanski nasip 50, jetika. — Bernard Jentl, mešan 93 let, Poljanska cesta 38, marasmus.

24. oktobra. Ana Košir, delavčeva žena, 56 let, Koldvorske ulice 28, kap.

V bolnišnici:

22. oktobra. Marija Krašovec, delavčeva žena, 39 let, morbus brighthii.

V vojaški bolnišnici:

20. oktobra. Ivan Šutej, vojak, 21 let, otrpnenje možganov.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja		zrakomera v mm	toplomera po Celziju		
24	7. u. jut.	738.8	5.4	brezv.	0.20
	2. u. pop.	739.0	11.4	sl. vzh.	dež
	9. u. zveč.	739.3	9.0	„	„

Srednja temperatura 8.6° za 1.0° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

25. oktobra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	85 gl. 25 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ 16 % „	85 „ 80 „
5% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 50 „
Papirna renta, davka prosta	100 „ 25 „
Akcijske avstr.-ogerske banke	918 „
Kreditne akcije	309 „ 50 „
London	119 „ 20 „
Srebro	— „
Francoski napoleond.	9 „ 47 1/2 „
Cesarski cekini	5 „ 67 „
Nemške marke	58 „ 37 1/2 „

ZA ZIMO!!!

Preč. duho ščini, p. n. gg. zdravnikom, logarjem, tovarniškim uradnikom, oskrbnikom in vsakateremu

v varstvo zoper prehlajenje

najbolje priporočeno:

1 trikot-flanelen telovnik in 1 take spodnje hlače skupaj gld. 2.75
isto za gospe „ 3.—
otroška spodnja obleka „ 1 do 1.50.

Naročbe posreduje I. avstrijska trgovska naznana-valnica v Brnu. (30—6)
(I. oester. Handels-Auskunfts-Bureau Brünn.)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Franciškansko cerkvijo v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njiju stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano resno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupee so oljnatе barve v ploščevinastih pušicah (Bleibbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfinije naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah. (16)

Cenike na zahtevanje.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Marijacejske želodčne kapljice

posebno zdravilne pri želodčnih boleznih.

Izkušene pri pomanjkanju toka, slabosti želodca, napenjanju, kislem riganju, koliki, prehlajenju želodca, gorečici, zlatenici, gnusju in bruhanju, glavobolu (če izvira iz želodca), krču v želodcu, zaprtju, prenapetjenju želodca z jedli in pižami. Cena ene steklenice z navodilom rabe 40 kr., dvojne steklenice 70 kr. Osrednji razpošiljatelj: Lekarnar KAROL BRADY, Kromeriz (Moravija).

Svarilo! Pristne marijacejske želodčne kapljice se mnogo ponarejajo. — V znak pristnosti mora biti vsaka steklenica v rudičem zavrtju, na katerem je odlišenja zgorajšnja varstvena znamka, poleg tega mora biti na vsakem navodilu rabe zamamovano, da je bilo tiskano v tiskarni G. Guseka v Kromerizu.

Marijacejske čistilne kroglice.

Že več let z najboljšim uspehom pri zaprtju in zapekanju rahljene kroglice so sodaj mnogo ponarejajo. Paziti je tedaj treba na zgorajšnja varstvena znamenja in podpis lek. arja C. Bradya, Kromeriz. — Cena škatlici 20 kr., 6 škatlic 1.10 kr., 12 škatlic 2.10 kr. — Vse se dena naprej pošlje, stane 6 škatlic s prosto doplačitvijo 1.10 kr., 12 škatlic 2.10 kr.

Marijacejske želodčne kapljice in čistilne kroglice niso tajno sredstvo. Prvi pis je pri vsaki steklenici in škatlici naveden v navodilu rabe.

Marijacejske želodčne kapljice in čistilne kroglice se pristno dobivajo v Ljubljani: pri lekarnarju Piccoliju; — lekarnarju Svobodu; — v Foatajini: pri lekarnarju P. Baocarellu; — v Skofci Loki: pri lekarnarju Karolu Fabijanu; — v Radovljici: pri lekarnarju Aleks. Robleku; — v Novem Mesu: pri lekarnarju Dominiku Ritzelju; — lekarnarju Bergmannu; — v Kamniku: pri lekarnarju J. Močniku; — v Črnomlju: pri lekarnarju Iv. Blašku.